

Fortsatt meget viktig!

Bestandene av granbarkbiller i Norge overvåkes av Norsk institutt for skog og landskap og skogbruksetaten i 12 fylker. Hvert år fanges det biller i mer enn 400 feller i nesten 100 kommuner. Takket være stor innsats fra de mange som har utført fangstarbeidet, har vi nå årlige data helt siden 1979.

Av Bjørn Økland og Erik Christiansen, Skog og Landskap

Overvåkingen utføres på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, og kommunene er pålagt å bidra til overvåkingen (§ 10 i "Forskrift om berekraftig skogbruk").

Fare for nye utbrudd

Barkbilleovervåkingen er først og fremst et redskap for skogforvaltningen til å bedømme faren for angrep på skogen. Ved slutten av hvert år legges det ut en rapport på hjemmesiden til Skog og landskap (www.skogoglandskap.no), som gir siste informasjon om utviklingen.

Når bestandene er svært høye øker risikoen for at billene kan drepe levende skog i stort omfang. På 1970-tallet ble det drept skog for store verdier på Østlandet, og billeangrepene i Sverige etter stormene i 2005 og 2006 gir en påminnelse om at mulighetene for nye utbrudd så absolutt er tilstede i Norge også.

Bedre datagrunnlag

Bedre datagrunnlag gir bedre analyser. Overvåkingen har også et mer langsiktig mål: Å øke kunnskapen om hva som bestemmer billebestandenes vekst og fall. Slik grunnleggende forståelse er nødvendig for å kunne foreskrive en riktig forvaltning. Rundt i verden finnes det flere eksempler på at bestandssvingningene hos skadegjørere kan endre karakter over tid. Også hos granbarkbiller har vi observert dette.

I de tidligste analysene syntes somertemperaturen å være avgjørende

Utallige brunsvarte granbarkbiller har gjennom 29 år latt seg overliste av feller som skogforskningen hver vår har satt ut. Gro Wollebæk, Norsk institutt for skog og landskap, får stå som representant for de innen skogforskning og skogoppsyn som i årets løp har «tatt hånd om» alle granbarkbiller som har latt seg lure.

for bestandsutviklingen, mens store vindfelling og opphopning av svekete trær har vært dominerende faktorer de senere årene. Endringen kan skyldes at ulike faktorer dominerer i forskjellige perioder, men årsaken kan også være at bedre datagrunnlag gir bedre analyser.

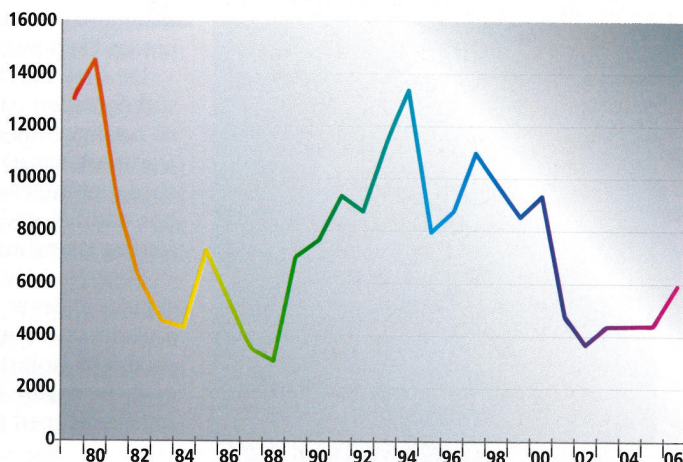
Betydningen av tid

Barkbilleovervåkingen i Norge er med sine 29 år i særklasse i Europa. Bare overvåkingen av lerkeskuddsmøll i Alpene har en lengre serie (50 år). Muligheten til gode analyser og nye erkjennelser øker jo lengre tidsseriene blir, og jo færre avbrudd det er i de enkelte seriene.

Langsiktige observasjonsserier er av avgjørende betydning for å forbedre den grunnleggende forståelsen av hva som regulerer hyppigheten av utbruddene, og de gir et bedre utgangspunkt for å anslå hvordan utbruddene kan endre seg

med et endret klima (se tidligere artikler i Skogeieren 4 og 6 - 2007).

Overvåkingen kan bli enda nyttigere om det i fremtiden også registreres skadeomfang i tilknytning fellelokalitetene, slik man har begynt med i Sverige. ■

I europeisk sammenheng er overvåkingen skogforskningen i nært samarbeid med departement og skogoppsyn har stått for hva angår bestandssituasjonen for granbarkbiller, unik. Kurven viser billefangstene år for år fra 1979 og fram til 2006.